

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Συντομογραφίες	21
Πρόλογος	27

ΤΜΗΜΑ Α'

Ιστορική Προσέγγιση των Κοινωνικών Θεσμών

ΜΕΡΟΣ Α'

Η Κοινωνική Προστασία στην Αρχαιότητα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Εννοιολογικές Οριοθετήσεις των Κοινωνικών Θεσμών

1. Η Οριοθέτηση του Θεσμού της Κοινωνικής Προστασίας	33
2. Η Κοινωνική Πολιτική ως Μηχανισμός Ενεργοποίησης της Κοινωνικής Προστασίας	34
3. Ο Εννοιολογικός Προσδιορισμός της Κοινωνικής Πρόνοιας	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Ο Θεσμός της Κοινωνικής Προστασίας κατά την Αρχαιότητα σε Άλλες Χώρες

1. Η Κοινωνική Προστασία στο Κράτος του Ισραήλ	39
2. Η Κοινωνική Προστασία στην Αρχαία Αίγυπτο	41
3. Το Κράτος των Σουμέριων	42
4. Η Κοινωνική Νομοθεσία των Βαβυλωνίων	43
5. Η Κοινωνική Πολιτική του Κράτους των Ινδιών	44
6. Η Κοινωνική Προστασία στην Αρχαία Κίνα	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Η Ανάπτυξη της Κοινωνικής Προστασίας στην Αρχαία Ελλάδα

1. Η Περίοδος της Συσκότισης	49
2. Η Αρχαϊκή Περίοδος των Κοινωνικών Διακρίσεων	50

3. Οι Κοινωνικές Μεταρρυθμίσεις στο Κράτος της Σπάρτης	51
4. Οι Μεταρρυθμιστικές Τάσεις και σε άλλα Κράτη-Πόλεις	54
5. Η Εποχή του Ησιόδου	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Οι Κοινωνικές Μεταρρυθμίσεις της Αθηναϊκής Δημοκρατίας

1. Η Οικονομική και Κοινωνική Κατάσταση στο Κράτος των Αθηνών	59
2. Η Νομοθεσία του Δράκοντα	60
3. Το Νομοθετικό Έργο του Σόλωνα	61
Α) Νομοθεσία Τομέα Οικονομικού Δικαίου	61
Β) Νομοθεσία Τομέα Αστικού και Δικονομικού Δικαίου	63
Γ) Νομοθεσία Τομέα Συνταγματικού Δικαίου	63
Δ) Νομοθεσία Τομέα Κοινωνικού Δικαίου	64
4. Η Κατάσταση της Δουλείας	65
5. Η Πολιτική και Κοινωνική Κρίση	65
6. Η Περίοδος του Πεισίστρατου	67
7. Οι Μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη	69
8. Το Κοινωνικό Έργο του Εφιάλτη	70
9. Η Περίοδος της Αθηναϊκής Δημοκρατίας του Περικλή	70
10. Το πλαίσιο της Κοινωνικής Προστασίας	71
11. Οι Βασικές Αρχές της Αθηναϊκής Δημοκρατίας	72
Α) Στην Αρχή της Ισονομίας	72
Β) Στην Αρχή της Αξιοκρατίας	73
Γ) Στην Αρχή της Ελευθερίας	73
12. Τα Πρώτα Ψείγματα της Κοινωνικής Ασφάλισης	73
13. Η Θέσπιση Πολιτικών και Ατομικών Δικαιωμάτων	75
14. Η Θέση του Αριστοτέλη για τα Πολιτικά Δικαιώματα	77
15. Η Απουσία Κοινωνικών Δικαιωμάτων	78
16. Η Λήψη Νέων Κοινωνικών Μέτρων	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Οι Κοινωνικοί Θεσμοί της Υγείας και της Παιδείας στην Αρχαία Ελλάδα

1. Η Υγειονομική Προστασία του Πληθυσμού	85
Α) Η Ιατρική του Ασκληπιού	85
Β) Η Ιπποκρατική Ιατρική	86

2. Το Κοινωνικό Δικαίωμα του Πολίτη στη Μόρφωση κατά την Αρχαιότητα	88
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Η Θεσμική Διάσταση της Κοινωνικής Προστασίας στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία

1. Οι Πρώτες Προσπάθειες	91
2. Η Λήψη Μέτρων	92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Οι Κοινωνικοί Θεσμοί της Υγείας και της Παιδείας στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία

1. Η Υγειονομική Περίθαλψη των Ρωμαίων	95
2. Η Εκπαίδευση των Ρωμαίων	95

ΜΕΡΟΣ Β'

Η Κοινωνική Προστασία στο Βυζάντιο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Η Επίδραση του Χριστιανισμού στο Ζήτημα της Κοινωνικής Προστασίας

1. Η Ανάπτυξη Πνεύματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης	99
2. Το Κοινωνικό Πλαίσιο Αντιμετώπισης της Ένδειας	100
Α) Η Κοινωνική Έρευνα	100
Β) Η Κατάταξη των Πολιτών σε Ειδικές Κατηγορίες	101
Γ) Ο Ορισμός του Ενδεή Πολίτη	101
Δ) Ο Χαρακτηρισμός του Φτωχού από Πλευράς Πολιτείας	101
Ε) Ειδικές Κατηγορίες Φτωχών	101
ΣΤ) Μέτρα Αντιμετώπισης της Φτώχειας	102
Ζ) Φορείς Αντιμετώπισης της Ένδειας	102
Η) Το Αίτιο Ένταξης του Πολίτη στην Κατάσταση Ένδειας	102
Θ) Ο Σκοπός των Μέτρων	102
3. Ο Ρόλος της Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας στην Αντιμετώπιση της Φτώχειας	102
4. Το Κοινωνικό Έργο του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου	103
5. Η Νομοθετική Πρόβλεψη του Ιουστινιανού	106

6. Η Ανάπτυξη της Παιδικής Προστασίας	108
7. Η Προστασία της Τρίτης Ηλικίας	110
8. Ο Περιορισμός των Ιδρυμάτων Κοινωνικής Προστασίας	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Υγεία

1. Η Εξέλιξη της Ιατρικής Επιστήμης στην Βυζαντινή Περίοδο	113
2. Η Ίδρυση Υγειονομικών Ιδρυμάτων	114
3. Ο Κώδικας του Ιουστινιανού για την Υγεία	115
4. Η Συμβολή των Πατέρων της Εκκλησίας στην Εξέλιξη της Ιατρικής Επιστήμης	116
Α) Αρεταίος ο Καππαδόκης (150 μ.Χ.)	116
Β) Ορειβάσιος (325-403 μ.Χ.)	118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Εργασία

1. Η Θέσπιση Κοινωνικών Θεσμών	121
Α) Η Ίδρυση των Πρώτων Εργασιακών Σωματείων	121
Β) Η Εργατική Νομοθεσία	122
Γ) Ίδρυση Ταμείου Αλληλοβοηθείας των Εργαζομένων	122
2. Κατηγορίες Εργαζομένων	123

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Το Κοινωνικό Δικαίωμα στη Μόρφωση

1. Η Εκπαίδευση στο Βυζάντιο	127
2. Το Εκπαιδευτικό Σύστημα	127
Α) Κοσμική ή Λαϊκή Εκπαίδευση	127
Β) Εκκλησιαστική ή Ιερατική Εκπαίδευση	129
Γ) Μοναστική Εκπαίδευση	130

ΜΕΡΟΣ Γ'

Η Περίοδος της Αναγέννησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Το Κοινωνικό Ζήτημα

1. Η Αντιμετώπιση του Ζητήματος της Φτώχειας	133
--	-----

2. Μέτρα Αντιμετώπισης της Επαιτείας	134
3. Το Νομικό Πλαίσιο των Κοινωνικών Παροχών	135
4. Ο Νόμος της Βασίλισσας Ελισάβετ για τους Φτωχούς	136
5. Η Επίδραση της Βιομηχανικής Εξέλιξης στον Τρόπο Ζωής των Εργαζομένων	138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Τα Κοινωνικά Δικαιώματα στην Περίοδο της Αναγέννησης

1. Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Υγεία	141
2. Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Εργασία	142
3. Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Παιδεία	142

ΜΕΡΟΣ Δ'

Η Περίοδος της Υποδούλωσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Η Κοινωνική Προστασία την Περίοδο της Τουρκοκρατίας

1. Τα Βασικά Στοιχεία Αυτής	147
2. Φορείς της Κοινωνικής Προστασίας	148
Α) Η Κοινότητα	148
Β) Η Οικογένεια	149
Γ) Οι Συντεχνίες	149
Δ) Οι Συνεταιρισμοί	149
Ε) Η Εκκλησία	150
ΣΤ) Κοσμάς ο Αιτωλός (1714-1779)	150
Ζ) Οσία Φιλοθέη-Μπενιζέλου (1522-1589)	150
Η) Ευεργέτες του Εξωτερικού	151
Θ) Παροικίες του Εξωτερικού	151

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Τα Κοινωνικά Δικαιώματα κατά την Περίοδο της Τουρκοκρατίας

1. Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Υγεία	153
2. Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Παιδεία	155
Α) Λόγοι Ίδρυσης των Σχολείων	156
Β) Η Αδυναμία Ίδρυσης	156

Γ) Οι Πρώτες Προσπάθειες - Η Ίδρυση των Πρώτων Ιδρυμάτων και Σχολείων	156
Δ) Η Άνθηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος	157
Ε) Κατηγορίες Σχολείων και Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα	157
ΣΤ) Αποτελέσματα της Εκπαίδευσης	158
3. Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Εργασία	158

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Η Κοινωνική Προστασία στο Νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος - 19ος Αιώνας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Το Κοινωνικό Έργο του Ι. Καποδίστρια

1. Οι Πρώτες Προσπάθειες	163
2. Το Μεταρρυθμιστικό Έργο του Κυβερνήτη	164
3. Η Οικονομική Κατάσταση της Χώρας	166
4. Οι Προσπάθειες για τη Λήψη γ΄ Δανείου	167
5. Η Αντιμετώπιση της Κατάστασης	168
6. Το Έργο της Φιλανθρωπίας και των Εθνικών Ευεργετών	170
7. Η Πτώχευση του 1827 και η Χορήγηση του γ΄ Δανείου	171

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Η Περίοδος της Οικονομικής Δυσπραγίας

1. Η Υπογραφή του Πρώτου Μνημονίου Λήψης Μέτρων	177
2. Η Προσπάθεια Αποδυνάμωσης του Ρόλου της Εκκλησίας	177
3. Η Αντιμετώπιση της Ένδειας και της Επαιτείας	178

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Οι Προσπάθειες Ανόρθωσης της Οικονομίας

1. Τα Πρώτα Δείγματα	181
2. Η Χορήγηση του δ΄ Δανείου και η Πτώχευση του 1893	181
3. Εκκλησία και Εθνικοί Ευεργέτες, Πρωτεργάτες της Κοινωνικής Προσφοράς	182

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Η Υγειονομική Περίθαλψη στο Νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος

1. Η Λήψη των Πρώτων Μέτρων	185
-----------------------------------	-----

2. Το Νομικό Πλαίσιο Αντιμετώπισης των Επιδημικών Νόσων	187
3. Η Οργάνωση των Υγειονομικών Υπηρεσιών	188
4. Η Ίδρυση του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού	190
5. Η Περίοδος της Στασιμότητας	191

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Το Ζήτημα της Παιδείας

1. Το Εκπαιδευτικό Σύστημα την Περίοδο 1822-1831	195
Α) Την Προκαταρκτική και Δημόδη Εκπαίδευση	195
Β) Την Εκπαίδευση στο Λύκειο	195
Γ) Το Πανεπιστήμιο	195
2. Τα Πρώτα Οργανωτικά Μέτρα	196
3. Η Παιδεία επί Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια	197
4. Οι Μεταρρυθμίσεις του Εκπαιδευτικού Συστήματος	200
5. Τα Πρώτα Προβλήματα της Εφαρμογής του Νέου Συστήματος	202
6. Οι Νομοθετικές Παρεμβάσεις	203

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

Η Εργασία και η Κοινωνική Ασφάλιση του 19ου Αιώνα

1. Οι Δυσμενείς Συνέπειες της Βιομηχανικής Επανάστασης	207
2. Η Ίδρυση των Ασφαλιστικών Ταμείων	210
3. Η Ίδρυση του Ν.Α.Τ.	211
4. Η Ίδρυση του Μ.Τ.Π.Υ.	212
5. Η Διαδικασία Απονομής Σύνταξης από το Δημόσιο Ταμείο	213
6. Η Απογραφή του 1861	214

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

Ο Αιώνας των Προβλημάτων και της Ανασυγκρότησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Η Ώρα των Μεγάλων Αποφάσεων

1. Τα Βασικά Προβλήματα της Κοινωνίας	219
2. Το Προσφυγικό Ζήτημα	220
3. Το Έργο της Αποκατάστασης των Προσφύγων	221
4. Η Αποκατάσταση των Πολεμιστών και των Θυμάτων Πολέμου	222

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'**Η Περίοδος της Ανασυγκρότησης της Χώρας**

1. Τα Κοινωνικά Προβλήματα και η Αντιμετώπισή τους	225
2. Τα Προνοιακά Ιδρύματα της Δεκαετίας του 1950	228
Α) Η Πρόνοια Βορειών Επαρχιών Ελλάδος	228
Β) Το Βασιλικό Εθνικό Ίδρυμα	228
Γ) Ο Εθνικός Οργανισμός Ελληνικής Χειροτεχνίας	228
3. Το Πρόγραμμα Κοινωνική Πρόνοια διά της Εργασίας	229
4. Το Στεγαστικό Πρόγραμμα των Προσφύγων	229
5. Το Πρόγραμμα Παιδικής Προστασίας	230
6. Το Πρόγραμμα Προστασίας Αναπήρων	231
7. Η Προστασία της Τρίτης Ηλικίας	231
8. Η Περίοδος 1960-1970	231

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'**Η Διαχρονική Εξέλιξη της Οικονομίας του 20ού Αιώνα**

1. Οι Πρώτες Δυσμενείς Εξελίξεις της Οικονομίας	235
2. Τα Αίτια της Δ' Πτώχευσης της Οικονομίας	236
Α) Εσωτερικά Αίτια	237
Β) Εξωτερικά Αίτια	237
3. Η Περίοδος της Ανάκαμψης	238
4. Η Τριακονταετία (1979-2009) των Αρνητικών Εξελίξεων της Οικονομίας	238

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'**Η Θεσμική Αντιμετώπιση της Ένδειας στο Κοινωνικό Κράτος**

1. Η Γένεση του Κράτους Πρόνοιας στην Ελλάδα	241
2. Η Αρχή του Κοινωνικού Κράτους	242
3. Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση	243
Α) Όσον αφορά το Θεσμικό Μέρος της Επιτροπής	243
Β) Όσον αφορά το Λειτουργικό Μέρος της Επιτροπής	244

ΜΕΡΟΣ Ζ'**Η Σύγχρονη Μορφή της Κοινωνικής Προστασίας**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Ο Εννοιολογικός Προσδιορισμός και η Αποστολή
του Θεσμού της Κοινωνικής Πρόνοιας

1. Η Οριοθέτηση του Θεσμού της Κοινωνικής Πρόνοιας	249
2. Η Αποστολή του Θεσμού της Κοινωνικής Πρόνοιας	250
3. Οι Βασικές Αρχές της Κοινωνικής Πρόνοιας	251
Α) Η Αρχή της Επικουρικότητας	251
Β) Η Αρχή της Εξατομίκευσης	252
4. Η Παροχή του Έργου της Κοινωνικής Πρόνοιας	252
5. Η Συνταγματική Κατοχύρωση της Κοινωνικής Πρόνοιας	253
6. Ο Ρόλος και το Περιεχόμενο της Κοινωνικής Προστασίας	255
7. Η Έναρξη Λειτουργίας του Νομοθετικού και Οργανωτικού Πλαισίου του Συστήματος της Κοινωνικής Πρόνοιας	258
8. Οι Μεταρρυθμίσεις του Συστήματος της Κοινωνικής Πρόνοιας	259
Α) Πρώτη Μεταρρύθμιση	259
Α1) Θεσμοί Κοινωνικής Προστασίας	259
I. Η Παρεχόμενη στο Σπίτι Κοινωνική Προστασία	260
II. Προγράμματα Ημερήσιας Απασχόλησης Βρεφών και Νηπίων	260
III. Ο Θεσμός της Ανάδοξης Οικογένειας	260
IV. Ο Θεσμός της Επιτροπείας	263
V. Ο Θεσμός της Υιοθεσίας	266
Β) Δεύτερη Μεταρρύθμιση	269
Β1) Η Φιλοσοφική Θεώρηση της Κοινωνικής Μεταρρύθμισης	270
Β2) Οι Βασικοί Άξονες του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας	270
Β3) Οι Φορείς του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας	271
Β4) Οι Διαβαθμίσεις των Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας	271
Β5) Η Αποστολή του Νέου Συστήματος Φροντίδας	272
Β6) Ο Εκσυγχρονισμός και η Αναδιάταξη των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας	272
α) Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Κ.Β.)	273
β) Κέντρα Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Κ.Α.Μ.Ε.Α.)	273
γ) Κέντρα Στήριξης Αυτιστικών Ατόμων (ΚΕ.Σ.Α.Α.)	273

δ) Κέντρα Στήριξης Ατόμων με Αναπηρίες	274
B7) Το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας	274
B8) Παρεχόμενες Δράσεις του Ε.Σ.Κ.Φ.	274
α) Παροχή Βοήθειας στο Σπίτι	274
β) Μέτρα Προστασίας για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες- Α.Μ.Ε.Α.	275
Γ) Η Τρίτη Μεταρρύθμιση	275

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Η Ισχυροποίηση του Κοινωνικού Δικαιώματος στην Υγεία

1. Η Περίοδος της Ανασυγκρότησης της Υγειονομικής Περιθαλψης	281
2. Οι Μεταρρυθμίσεις στο Χώρο της Υγείας	283
Α) Η Μεταρρύθμιση του 1937	283
Β) Η Μεταρρύθμιση του 1953	283
Γ) Η Μεταρρύθμιση του 1983	284
Δ) Η Μεταρρύθμιση του 2001	285
3. Η Συνταγματική Κατοχύρωση του Κοινωνικού Δικαιώματος στην Υγεία.....	286

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Παιδεία στη Σύγχρονη Εποχή

1. Οι Διαδοχικές Νομοθετικές Παρεμβάσεις στο Χώρο της Εκπαίδευσης	289
Α) Οι Νομοθετικές Προσπάθειες	289
Β) Η Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του 1929	289
Γ) Η Περίοδος της Στασιμότητας	290
Δ) Η Μεταρρύθμιση του 1964	291
Ε) Η Περίοδος της Μεταπολίτευσης	291
α) Την Ψήφιση του Νέου Συντάγματος του 1975 (Άρθρο 16)	291
β) Την Ψήφιση Νομοσχεδίων για την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση 1976-1978	291
2. Η Θέση του Συνταγματικού Νομοθέτη	293

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Εργασία στη Σύγχρονη Εποχή

1. Το Θεσμικό Πλαίσιο της Εργασίας	297
Α) Ατομικές Σχέσεις Εργασίας	297

B) Χρόνος Εργασίας του Εργαζόμενου	298
Γ) Υγιεινή και Ασφάλεια των Εργαζομένων	298
Δ) Η Συνδικαλιστική Νομοθεσία	300
Ε) Η Κατάρτιση των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας	300
2. Η Συνταγματική Προστασία του Κοινωνικού Δικαιώματος στην Εργασία	301

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Το Νομικό Πλαίσιο της Κοινωνικής Ασφάλισης στη Σύγχρονη Περίοδο

1. Οι Πρώτες Προσπάθειες	305
2. Η Πρώτη Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση του 1922	307
3. Η Δεύτερη Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση του 1934- Η Ίδρυση του Ι.Κ.Α.	310
4. Ο Θεσμός της Διαιτησίας	313
5. Ίδρυση του Ο.Γ.Α.	313
6. Ίδρυση του Τ.Ε.Β.Ε.	314
7. Η Σύγχρονη Πορεία της Κοινωνικής Ασφάλισης	315
8. Θεμελιώδεις Αρχές του Συστήματος της Κοινωνικής Ασφάλισης	317
Α) Αρχή της Καθολικότητας	317
Β) Αρχή της Υποχρεωτικότητας	317
Γ) Αρχή της Συμμετοχής των Ασφαλισμένων στην Διοίκηση των Δημόσιων Ασφαλιστικών Φορέων	317
Δ) Αρχή του Αυτοδιοίκητου των Φορέων της Κοινωνικής Ασφάλισης	317
Ε) Αρχή της Κάλυψης των Ασφαλιστικών Κινδύνων	318
ΣΤ) Αρχή της Αναλογίας των Εισφορών προς τις Παροχές	318
9. Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης	318
Α) Φορείς Κύριας Ασφάλισης	318
Β) Φορείς Επικουρικής Ασφάλισης	319
α) Το Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. για τους Μισθωτούς του Ιδιωτικού Τομέα	319
β) Το Τ.Ε.Α.Δ.Υ. για τους Μισθωτούς του Δημόσιου Τομέα	320
γ) Το Ε.Τ.Ε.Α. για τους Μισθωτούς του Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα	321
10. Ασφαλιστικοί Κίνδυνοι	322
Α) Η Ασθένεια	322
Β) Το Γήρας	323

Γ) Η Αναπηρία	323
Δ) Η Επαγγελματική Ασθένεια	324
Ε) Το Εργατικό Ατύχημα	325
ΣΤ) Η Μητρότητα	325
Ζ) Η Ανεργία	326
11. Η Συνταγματική Προστασία της Κοινωνικής Ασφάλισης	326

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Ο Περιορισμός στην Άσκηση των Κοινωνικών Δικαιωμάτων λόγω της Οικονομικής Κρίσης

1. Καταστρατήγηση των Κοινωνικών Δικαιωμάτων	333
2. Λήψη των Μέτρων	334
Α) Τομέας Υγείας	334
Β) Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας	335
Γ) Τομέας Παιδείας	335
Δ) Τομέας Εργασίας	336
Ε) Τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης	336

ΤΜΗΜΑ Β'

Φιλοσοφική Προσέγγιση των Κοινωνικών Θεσμών

ΜΕΡΟΣ Α'

Η Οντολογική Θέση της Φιλοσοφίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Βασικά Στοιχεία της Φιλοσοφίας

1. Προδιάθεση	343
2. Εννοιολογικός Προσδιορισμός της Φιλοσοφίας	343
3. Πηγές της Φιλοσοφίας	344
4. Βασικοί Ορισμοί της Φιλοσοφίας	345
5. Διακρίσεις της Φιλοσοφίας	346

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Σχέση Φιλοσοφίας, Επιστήμης και Κοινωνικών Θεσμών

1. Το Θεσμικό Πλαίσιο της Εργασίας	349
2. Σχέση Φιλοσοφίας και Κοινωνικής Προστασίας	350

ΜΕΡΟΣ Β'**Φιλοσοφία και Κοινωνικοί Θεσμοί****ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'****Φιλοσοφικές Επιδράσεις στην Ιατρική**

1. Φιλοσοφικές και Ιατρικές Έννοιες	355
2. Απόψεις Ιατροφιλοσόφων για τις Σχέσεις Φιλοσοφίας και Ιατρικής.....	356
3. Η Διαχρονική Επιρροή της Φιλοσοφίας στην Ιατρική	359

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'**Φιλοσοφικές Παρεμβάσεις στην Παιδεία**

1. Εννοιολογική Προσέγγιση του Όρου Φιλοσοφία της Παιδείας	361
2. Έννοια της Παιδείας	361
3. Έννοια της Φιλοσοφίας της Παιδείας	362

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'**Φιλοσοφικές Προσεγγίσεις στην Κοινωνική Ασφάλιση**

Απόψεις Στοχαστών - Φιλοσόφων για το Ζήτημα του Κοινωνικού Συμβολαίου	365
Α) Άνταμ Σμιθ (1723-1790)	365
Β) Ζαν Ζακ Ρουσσώ (1712-1778)	365
Γ) Τόμας Χομπς (1588-1679)	367
Δ) Μπαρούχ Σπινόζα (1632-1677)	368
Ε) Τζων Λοκ (1632-1704)	370
ΣΤ) Μαχ Βέμπερ (1864-1920)	372
Ζ) Αύγουστος Κοντ (1798-1857)	373

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία	377
Ξένη Βιβλιογραφία	395
Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	398
Summary	399